

Jöjjetek

III. év

1950 október.

9/10. szám

A 20. SZÁZAD REFORMÁCIÓJA

Irtá: Unghváry Sándor

Európa válságtudata egyre nő. S e válság diagnózisával foglalkozók egyre tisztábban látják a gyógyításnak helyes elvi megállapítását. Tisztába kezdenek jönni vele, hogy a földet minden népében átjáró válságok lényegükben nem egy kulturának agonizálásáról adnak hírt, mint inkább egy újjászületésnek jelei azok. Vagyis a mai válság a világ kitágulásának születési vajudásaiból adódik és a növekedés válsága az.

Korunk félelmetes történeti párhuzamát ismerhetjük fel a hajdani u. n. hellénisztikus kulturkör idejében. Akkor a kis görögségből közelkeleten kifejlődött egyetemes görögség, a hellénizmus tulfejlődése készítette elő a születő keresztényenség diadalát. Akkor is a lelket és formát cserélő társadalmi rend, a hitélet vesztett politikai és szellemi világ és megmerevedett egyházi élet folytán nagy várakozásban élő lelkiség igényelte az újat és jobbat. S midőn már minden csak váz és üres forma volt, megjelent Krisztus földi küldetésében és máról holnapra betöltötte az avult formákat az evangélium új tartalmával. Ez az egyik belső titka az őskeresztényiség bámulatos gyorsasággal való elterjedésének.

A kérdés azonban az: ki valósítja meg ezt az új és kitágult világot és milyen rendező elvek jegyében? Ha ismét felismerjük a vallás kulturát teremtő rendeltetését s ha Európa-kultúra teremtőjét, az evangéliumi keresztényiséget tesszük meg rendező elvnek, akkor már nem kétséges, hogy ebben az újjáválásban a keresztény humanizmus lesz ismét a központi gondolat. Ma azonban a válság egyik okozója, hogy amíg Európa világáig szélesedett ki, ezenközben egyházaink hívő seregei összezsugorodtak, vagyis a hívő elit megkevesbedett. Így pl. Franciaországban a 42 millió lakosból csak hét millió vállalja egyháztagságát. Angliában sem gyarapodott a hívők serege. Amerikának csak fele lakossága egyháztag. Svájc egy negyede egyháztag, Svédországban kétszáz ezer ideggondozottat tart el az állam, Ausztriában ugyanannyi azoknak a nőknek a száma, akiket egészen más okból tartanak nyilván a statisztikusok. Ez mind az egyházzal is összefüggő válság kifejezője. Mert mi történt?

Egész kulturánk területén kisebbségbe került az eddigi gondolkodó réteg. És az a kisebbség elszakadt egyházától és hitétől. Tehát ez az elit került válságba és nem maga a keresztényiség. Mert az evangélium soha nem kerülhet válságba, hiszen az a világot értelmező és alkotó Erő. Ez a kisebbségbe szorult polgárságunk még őrzi a figyelmeztető tanulságot: mielőtt az egyes kulturák kihálnak, megmerevednek. Így az egyházak is, melyek végülis ezen polgárok gyülekezetei, hasonlóan mint történeti képződmények meg-

merevedtek. Valóban pedig eredetükben emberiségünk legnagyobb forradalmának köszönheti létét. Azonban a polgárság ellávásodása, elkérgesedése magával hozta az egyházak elkérgesedését is és azok ma már igen gyakran csak dogmáikat őrzik és nem az evangélium forradalmát képviselik.

E kitágult világban ki kell tágnia az egyházak kereteinek is. Szakítani kell a történeti konzervativizmusukkal és a megalkuvásra hívó földi lehetőségekkel. Sőt azt töredelmesen meg kell vallanunk, hogy egyházaink legtöbb „hivatalos” szolgálója ma már csak a klerikálizmust képviseli. Ezeknek öszinte meglátása és belátása engedheti meg aztán, hogy az evangélium ismét élettartalmává váljék kortársaink keresztényiségnek.

A gyógyítás másik tudatosítandó feladata: a felfrissítést mindig a betörő laikusok hozzák. E laikusok feltételezése egyházaink életében, ma már egyik legjobb hírünk, mert a földet összefogó ökümenikus keresztényiségünk szervezeteiben mindenütt jelen vannak. Amerika milliós laikus önkéntesei, a műhelyek laikus evangélistái, az evangéliumot valló politikusok és katonák egész sora példázza az új hitvallók forradalmát.

A 20. század reformációja azonban nem egy népet és nem is egy társadalmi réteget kell áthasson, de az egész világot. A kínai, az indiai s japán lelkiség egyformán igényli az új hírt, a jó hírt. Mert ott is egy fajtája a lelki és hitbeli vákuumnak lépett föl. S ahogy négyszáz évvel ezelőtt a reformáció kezdte keresni újra a keresztényiségben a keresztényen rendet; hová lett belőle? mint kitűnt csak fel kellett ébreszteni, mert csak aludott. Ugyanigy napjaink vágyódásai is ezt sürgetik és ugyanazt az ébresztést kell vállalnunk.

Annakidején ugyancsak a reformáció indította el a missziós gondolatot a föld minden kerekén. Felajánlotta az evangéliumot válogatás nélkül minden népnek. Akkor ezzel megteremtette a szabadság fogalmát és ma megteremtheti a világáig szélesülő Európa új keresztény humanizmusát.

Napjaink egyre sürgetőbben igénylik a reformációt. Igénylik hozzá az új evangéliumi elitet. Ennek a gondolat-hordozó elitek kell majd a világ materialista forradalmát szellemmel feltölteni és evangéliumi céllal ellátni. A történeti egyházaink viszont, ha nem szakítanak konzervativizmusukkal, akkor a laikusokon győzedelmeskedő evangéliumi világ szakít majd velük. A jövő Európája ezek szerint többé már nem egy földrajzi fogalmat képvisel, de a keresztény világmagatartást, melynek csak szellemi határai lehetnek.

VISSZAJÖVÜNK

Az a magyar honfitársunk, aki Svájcba tér be és ottan rövidebb vagy hosszabb ideig tartózkodik, az hamarosan megtanul egy nevet: Anna néniét. Anna néni a Svajci-Magyar Társaság lelke. Im már három évtizede kifogyhatatlan tevékenység hajtja őt és egy csodálatos belső hűség és szomjuság az elfáradt magyarok vigasztalására, támogatására. Harminc esztendő már Európa történetében is sok feladatot jelent és mennyivel többet egy kis nép fiai között. Anna néni áldott élete az egyre sokasodó feladatok között folyt le és ott kezdődött valamikor annál az első gyermekvonatnál mikor az első trianoni nyomorból ezerszámra mentették ki svájci atyáinkfiai a magyarság jövőjét a fiatalságot, hogy aztán azokat felfrissítve, megerősítve és a jövő munkájára felkészítve visszaadják nemzetünknek. A közeli napokban Rheinfelden, a svájci kivándorlás e kedves fürdővároskájának központjában találkoztunk vele. Az állomáson sorra futnak át a híres svájci alumíniumvonatok és szállnak ki belőle hatalmas uti bőröndökkel a jól táplált és feltűnően elegáns kivándorlók, akik Ausztrália felé igyekeznek. Az ausztriai és németországi kimenekültekhez szokott szemlélő csodálkozva tekint ezen jómódu cseh és lengyel utasokra, akik nyolc-tíz esztendő óta élvezik Európa e béke szigetének nyugodalmát.

Anna néni sorra köszönti az érkező magyar honfitársainkat és csakhamar, mintegy harminc főnyi kis magyar sziget veszi őt körül. Mindenkinék ismeri gondját és mindenki meleg bizalommal tekint felé.

Este négyfogásos bankett, zene és bucsuüdvözetek hangzanak el, és érzi a szemlélő, hogy ez a kis ország valóban házigazda szerepét töltötte be sőt többet is adott, mert midőn éjfélre járt az idő a különböző felekezetű templomok ajtajai feltárltak, hogy utolsó istentiszteleten bucsuztassák Európa e veszendő fiait. A református

Reformációról, annak vezéralakjairól Luther azt mondja a reformáció komanapság is sok szó esik. Beszélünk a rában: „nem volt még ennyire romlott reformátorok életének körülményeiről, az ember, mint manapság”. S ma gonbúskán elszámláljuk gályarab elődeinket, mindig mondjuk és halljuk azt is, kai adatokra, melyek az embernek hogy hitvalló őseink voltak. Csak ép-mélyrezuhanását oly rettenetes iramupen arról feledkezünk el, hogy a re-nak jelzik. Lássuk meg, hogy hitetlenformáció nagysága és jelentősége — ség, közömbösség már-már ellepnek elsősorban — nem abban áll, hogy volt, bennünket.

Talán furcsának tetszik az, hogy a történelemben tanult reformáció még ma is van és mindig kell. Olyan könnyű pedig a hitvalló ősekről mult időben beszélni, a gályarabokra hivatkozni és még könnyebb saját magunk hitvallásáról megfeledkezni, Krisztus mellett bizonyosságot tenni, mint azt a hitvalló jelent, hogy Luther, Melancthon, Kál-ősök tették. Így nem is akarjuk meger-teni a reformációnak szükségességét vagy ha igen: idegen utakon, kárho-zatba vezető kapukon át. Vannak so-kan például akik igenis reformációt sürgetnek: azt, hogy hagyják ki a „hi-hetetlen történeteket” a Bibliából. „Ré-dulásban, megtérésben nem maradsz gen volt már az — nekünk mást kell egyedül. Krisztusban találkozol sok már mondani” mondják ezek a hitetlen „reformátorok”.

Pedig a történeti reformáció nem úgy volt, hogy a „hihetetlen” részeket ki-hagyták, sőt az emberek megerősített hite tartotta meg. A reformáció első-sorban a hitetlenné vagy sekélyes hi-tűvé vált embert reformálta meg. Az egyszerű embert, akinek hitét visz-szaadta. Az egyszerű embert, akinek minden emberi ész alkotta akadályt le-döntve feltárta a kegyelem megisme-réséhez vezető csodálatos kaput. A re-formáció ismét Istennek közvetlen kö-zelébe hozta az embert.

A reformáció korában akadt egyet-len kivezető Ut, s ez az Ut ma is itt áll mellettünk. Felkínálja kegyelmét, most is, mint a reformáció nemzedéké-nek tette. Azt mondja ma is, mint ak-kor: Térjete meg....

A Magad reformációja az első. Azon-ban a te hitrejtásod ne hidd, hogy egyedülálló, de azt sem hidd, hogy csak a tiéd, mint a reformáció sem azt jelent, hogy Luther, Melancthon, Kál-vin és Béza megtértek. Sok megtért hi-tő közössége kell neked ma is, min-tahogy a reformáció sikere is az volt. Ezért mondja így az Ige: „Térjete meg.” Először te, magad fordulj Isten-hez és meglátod ebben az Istenhez for-hetetlen történeteket” a Bibliából. „Ré-dulásban, megtérésben nem maradsz gen volt már az — nekünk mást kell egyedül. Krisztusban találkozol sok már mondani” mondják ezek a hitetlen testvéreddel, nem kell többé mult idő-ben beszélni hitvallókról, magad is az leszel.

Nem a mult büszkesége csupán, nem egy „történeti szükségszerűség”, hanem Istennek örök parancsa a reformáció. Visszaterés Ő hozzá. Megigazulás Ő benne. Oh halljad meg hát egyszerű egyháztag, hivatalos szolga, hatalmas egyház és piciny szórványgyülekezet az örök üzenetet, mely mindennél erősebb, mindennél örökállóbb, mely maga a re-formáció kezdete és vége, elindulása és beteljesülése:

Térjete meg...!

templom majdnem színültig telt a vendéglátó svájci atyáinkfiaival, akik társadalmi szolidaritásukkal is kifejezték e templomi együttlétben, hogy lélekben is velünk vannak. A fiatal prédikátor: Jézus Krisztus a világ világossága kezdő textusával békítette a lelkeket és hirdette, hogy ez a világosság Ausztráliában is hatóerő és ez is otthont jelentő szeretet és béke jegye.

Az indulásnál ahol négyszázöt-ven kivándorló között külön kupé-ban foglaltak helyet a mieink, Anna néni ismét megjelent és két csomagnyi magyar könyvet adott fel a vagonokba, hogy vigyék el azt magukkal és a majdani társta-lanságukban meneküljenek a ma-gyar szellem e mestereihez, a lan-

kadó lelkű honfitársaink. De telt a gyermekeknek játék, a szülőknek jó szó és utolsó ajándék.

Fojtott hangulat kereső tekinte-tek és Anna néni-be kapaszkodó fátyolos szemek.... A vonat las-san kihuz az állomásról s a fel-csukló bucsu hangok foszlányai szállnak felénk:

Anna néni visszajövünk... visz-szajövünk.

S ő ott áll ismét egyedül egy csokor virággal a karján és némán tekint az elszakadt gyermekei után s aztán elindul új útjára, mert Bas-selben három fiatal magyar fekszik a kórházban. Rajtuk is segíteni kell.

S mi ismételjük: Anna néni visz-szajövünk....

Luther - Zwingli - Kálvin

Europai korunk második évezredének az első századait a sötétség jellemzi. A clugnyi kolostor reformszelleme még egyelőre a pápák akaratosságán elbukik.

Beranger toursi francia professzor 300 évvel megelőzi Luthert és az eucharisztia (urvacSORA) dogmává való merítése előtt, újra hirdeti az Urvacsora krisztusi fogalmazását: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” De hosszas viták után Gergely pápa végül is megtöri Berangert, Beranger bevallja, hogy „tévedett”. A dominikánus spanyol eredetű rendet a pápák megbízzák az inkvizícióval. Az inkvizíciós rend egyenként és egyetemesen kiirtogat mindenkit és minden olyan mozgalmat, amely az egyház belső tanítását és külső világi tekintélyét kritizálja.

Lombard összefoglalja az egyház hét szentségét s a valdiak, akik az Evangéliumot prédikálják, máglyára kerülnek. De nem kiméli a dominikánus inkvizíció a ferenceseket sem, mert a ferencesek akkor skottisták s tomistakottista harc a szerzeteken belül is fellángol és a Mária-kultuszt is akkor formálják ki.

Nem csak Savonarolanak és Galileinek gyujtanak újabb máglyát, de máglyára kerülnek a lollardok, Wicklif prédikátorai és megégetik Husz Janos cseh reformátort is. A korareformáció szellemi alapját annak ellenzői, Galilei új világképének kényeszerű megtagadatasával vetették meg tulajdonképen. A szellem a maga belső törvénye szerint a legnagyobb ellenállás irányába fejt ki a legnagyobb hatását. Galilei emberileg feláldozhatta tanait, de az már nem az ő, de korának volt tulajdona és erős társadalomszemleli háttérrel rendelkezve többé már nem volt kiirtható.

A régi hit azonban újabb és újabb fogalmazást keres s Dante és Erasmus csiszolt fogalmazásában újra felvillan. A léleknek is vissza akarják adni a hit nagy reformátorai a régi ruháját, az Evangéliumot. Luther, az augusztinus rendi barát, az inkvizitor dominikánusok ellensége és a bűnbocsánati cédulák árulgasása miatt tollra veszi a visszaéléseket.

Az azonban döntően befolyásolta az induló egyházi hitvitát s Luther egész emberi magatartását az a körülmény, hogy az a pápai követ, akit Róma az ő tétéleinek felülvizsgálására kiküldött, az éppen az ő személyes ellenfele volt. Így már eleve eredménytelenségre ítéltetett ez a békítésnek szánt lépés.

A pápa azután kiátkozza Luthert. (Decret romanum Pontifici) s követét megbizsa, hogy a Wormsban összeülő birodalmi gyűlésen Luthert tartóztassa le. V. Károly a fiatal és tapasztalat nélküli új császár az egyházon belül is rendet igényel, emiatt menlevéllel Luthert is valóban meghívja. A reformációt azonban ekkor már ismerik, mert nem csak a reformátorok prédikálták a tiszta Evangéliumot, hanem

a lelki, szellemi és szociális megújodást igényöl hallgatóság is szívesen hallgatta egyszerű tisztaságában a régi nagy tanítást. Luther baráti köre sürgette a reformot és aggódott eszmény-prédikátoráért. Aggódtak az újra lángalobbanható máglyától és kérélték Luthert, hogy ne menjen Wormsba.

„...Elmegyek akkor is — kiáltott fel Luther — ha abban a városban annyi ördög is lenne, mint amennyi cserép a háztetőn. Huszt megégetheték, de az igazságot nem.”

Győzelmi bevonulás volt Luther wormsi útja. A szász lovagokból álló kísérete után odaszegődött a nép is és a diszes kirakatok telve vannak Luther könyveivel.

A következő estén Luther megjelenik idézöi előtt. Cochläus az érseki legátus Luthert felszólítja, hogy tanát vonja vissza. Luthert egy pillanatra megrettentik a máglyák borzalmai s gyenge hangon ugyan, de visszautasítja a pápai felhívást.

Luther átharcol egy feldult éjszakát. Küzd, imádkozik, könyörög, vitázik önmagával.

„Az ügyem igaz ügy és a Te ügyed Istenem, marcangolja magát... Sohasem szakadok el Tőled... A világ nem kényeszerítheti a lelkiismeretem... Bárány türelmével kész vagyok meghalni... O Uristen, erősíts meg engem...”

Luther másnap este újra megjelenik a vádlói előtt.

„Azokat az írásokat, amelyek tannak és amelyek az egyház visszaélését tárgyalják, nem vonhatom vissza, jelenti Luther-s a vita-iratokat is csak akkor, ha meggyőznek.”

Az egyházi legátus világos választ kér. „Tehát válaszolok — mondja Luther, és se szarva se foga nem lesz válaszonnak.”

Amiket idéztem, azokról meggyőztek a bibliai bizonyosságok és Isten Igéjének foglya a lelkiismeretem. Semmit nem tudok és nem is akarok tehát visszavonni, mert sem nem jogos, sem nem biztonságos a lelkiismeret ellen cselekedni. Isten engem úgy segítjen...”

Svájcban az akkori öt keleti katolikus kanton a Habsburg szomszéd biztonságában szövetséget kötött az új hitet követő többi kanton ellen. S 1524-ben Schwyz városában megfogják és máglyára hurcolják Kayser Jakab lelkész.

A protestáns kantonok blokád alá veszik az öt katolikus kanton.

Zwingli a nagy patrióta reformátor ellenzi a blokád, sőt 1531. júl. 26-án emiatt le is mond zürichi lelképásztori állásáról. A katolikus kantonok meg akarják lepni a zürichieket s át akarják törni a blokád. A zürichiek között emiatt kitör a pánik s csak kis csapatot toboroznak össze

a katolikusok hadserege ellen. Zwingli is a csatatéren marad, mint tábori lelkész. Eltalálja egy kö s Zwingli elestében így kiált fel: „A testet megölhetik ugyan, a lelket azonban nem!”

Egy ellenséges tiszt felismeri Zwinglit s a haldoklót arra kényszeríti, hogy meggyónjon és hívja segítségül a szenteket. Zwingli megtagadja s a tiszt belemártja a haldokló szívébe a kardját.

A testét szétszaggatják, elégetik s a hamvait szétszórják. A műve viszont nem bukik el, mert a lelket valóban nem tudták megölni.

A berni dispután 1528-ban győz a protestáns fél, Bern tehát szintén csatlakozik a reformációhoz. Ez a döntés határkövet jelent Genf és a franciaországi reformáció életében. Kálvin letelepszik Genf-ben s a reformáció útját szélesíti. Bern példája miatt ugyan a savoyai hercegség nyomása felenged, de a genfi tanácsban is erős reformáció ellenes párt alakul ki. Az ellenzék tulerőre kap s a tanács 1538-ban Kálvint kitiltja Genfből. Kálvin így kiált fel, amikor közlik vele a hírt: „mi nagy Urat szolgálunk, aki elégtételt ad...”

A genfi tanács valóban vissza is hívja Kálvint s ő ottan, annál a mondatnál folytatja a reform-prédikációját, melynél három évvel előbb abban hagyta.

A nagy Ur valóban nem engedte elbukni az ügyet s a három nagy lélek hősi bátorsága és Istenhez való hozzászegődése végül is áttöri az előző századok sötétjét s a lélek és szellem szabadsága felől hirdetett örömhír újra diadalmasan beszáguldja Európát s az egyik felében be is rendelkezik és fenn is marad.

A nagy győzelmeiket még ma is hirdeti Genfnek minden köve. Post tenebras lux. „Világosság sötétség után”, ezt sugározzák a régi emléktáblák a régi pecsétek és könyvek egy egész hősi korszaka.

Vajjon az emberiség, a hit és a szellem mai újabb válságában hogyan csillogtatja vissza mindezt, ami az ösök korából és a reformátorok hősiességéből még ma is a kövekből is csillog?

Vajjon feltámad ez a régi világosság a mai sötétségben? — viski —

A csehszlovák kormány hivatalos lapja közölte, hogy a lelkészjelöltek kiválasztását és képzésének irányítását az állam minden csehszlovákiai egyházra kötelező erővel átvette. A theologiai főiskolák államilag ellenőrizett intézetek lesznek, melyek tanári karát az egyházi ügyek minisztere nevezi ki.

Wass Albert: „Ember az országot szélén” című emigrációknban egyedülálló mélységű regény kapható lapunk szerkesztőségében. Megrendelhető Evang. Ung. Pfarramt, Belruptstr. 8/II., Bregenz, Ara: Ausztriában 10. — Portóval, tengerentulra hét nemzeközi válaszszevény.

Hírek a Nagyvilágból

Magyar nyelvű protestáns istentiszteletet közvetít minden kedden délben 12 órakor a luxemburgi rádió.

A Skandináviai Missziói Társaságnak kb. 3000 misszionáriusa van, akik Ázsiában, Afrikában és Délamerikában működnek.

1900 évvel ezelőtt érkezett Tamás apostol Indiába. Ebből az alkalomból Malabarban nagy ünnepeket tartottak, amelyeken az összes keresztyén egyház képviselői résztvettek. Az u. n. „Tamás akták” szerint az apostol mint zsidó kézműves rabszolgának adatta el magát és úgy került Indiába.

Az USA-ban és Kanadában — a legutóbbi statisztika szerint — a lutheránus egyháznak több mint hat millió tagja van. Ez az 1948. — as létszámmal szemben több mint 3 százalékos emelkedést jelent.

A belga légiforgalmi társaság („Sabena”) misszionáriusok részére mérsekelt áron ad repülőgépjegyet.

Magyarországon a szülőknek még mindig több mint 40 % - a kérte gyermeke iskolai vallásoktatását.

Jeruzsálemben új templomot akar építeni a Vatikán, Jézus állítólagos volt sirja, a „szent sir” fölé. A templom kereszt alaku lenne, középpontjában (a „sir”) fölött hatalmas kupolával. A kereszt alaku épület déli szárnya a görög keletiek temploma volna, északi szárnya az örmény keresztyéneké, a kupola sarkaiban pedig helyet kapnának az anglikánok, a kopt és örmény keresztyének. A lutheránusoknak csak a templomon kívül volna részük, de — mint a Christian Century hozzászólása — „könnyen elérhető helyen”. A többi egyházakról (reformátusok, methodisták, stb.) még csak említés sincs.

Az amerikai protestánsok tiltakoztak az ellen, hogy az USA diplomáciai kapcsolatokat létesítsen a Vatikánnal, mert ebben az USA az egyház és állam szétválasztására vontkozó régi elvének a megsértését látják.

Angliában nagy megdöbbenéssel fogadták a kihirdetésre kerülő új katolikus dogma hírét. A canterbury érsek nyilatkozata szerint ez a dogma a katolikus és protestáns egyházak közötti szakadékot még jobban elmélyíti, a római egyház ezzel a lépésével egy közös keresztyén front kialakulását teszi

lehetetlenné akkor, amikor erre az egysegre a legnagyobb szükség lenne.

Kanada Quebec nevű tartományában, mely nagyobb részben katolikus, a protestánsok utcai misszióját megakadályozzák. La Sarre-ban a tömeg öt baptista prédikátort megvert, Val d'Or-ban pedig nyolc prédikátort börtönbe csuktak.

A görög kormány 175 ezer bibliát rendelt a Brit és Külföldi Biblia Társulatnál, hogy a hadsereg minden tagja bibliához jusson.

Palesztinában állítólag megtalálták Heródes király palotájának a romjait.

Nyugat-Németországban 3575 prot. theologiai hallgató van, akik közül 473 nő. A katolikus theologiai hallgatók száma 3914.

A 46. Zsoltár.

Szenci Molnár Albert fordításában

Az Isten a mi reménységünk,
Midőn reánk tör ellenségünk!
Minden háboruságinkban
Megtart erős hatalmában!
Azért a mi szívünk nem félne,
Ha az egész föld megrendülne
Es a hegyek a tengernek
Közepibe bédülnének!

Ha a tenger szörnyen zugna is,
Minden víz felzavarodnék is,
Es ha a sebes szélvésszel
A hegyek hányatnak széjjel:
A szép folyóvíz mindazáltal
Az ő szép tiszta folyásával
Az Istennek szent városát
Megvigasztalná hajlékát:

Mert közepén lakik az Isten,
Azértan romlása nem leszen;
Semmi inségbe nem ejti,
Az Isten jókor megmenti.
A pogány népek dülnek fulnak,
Nagy sok országok feltámadnak,
De az ő haragos szava
Mind e földet elolvasztja.

De az Isten minden időben
Mivelünk vagyonságunkban;
Jákob Istene oltalmunk,
A Zebaoth erős várunk!
Jertek, lássátok e nagy Urnak,
Csuda dolgait hatalmának,
Ki mind e föld kerekességét,
Elpusztítja ékességét!

Az indonéziai egyház, amely eddig anyagi tekintetben a holland ref. egyházzal szemben erősen függő állapotban volt, önálló lett. Az új egyház tagjai bennszülött indonézok és hollandok.

Az Ökumenikus Tanács hangosfilmét készítettette a keresztyén egyházak egység felé törekvő munkájáról. A film az Ökumené minden tagegyházának rendelkezésére áll.

Japánban ma a Biblia a legjobban keresett könyv. „A japán lakosság tekintete két könyvre irányul” — mondotta Dr. Shiro Murata, a japán Biblia Társaság vezetője — „ezek a Szentírás és Marx: Tökéje. Japán válaszuton áll.”

Söul visszafoglalása alkalmából rendezett ünnepségen Mac Arthur tábornok két mondatból álló beszédet mondott, amelyben hálát adott az eddigi sikerekért, s felszólította a hallgatóságot, hogy álljanak föl helyükről, s mondják el vele együtt a Miatyánkot.

A reformáció harcainak legnagyobb támogatója Richelieu párisi katolikus bíboros volt. A bíboros ugyanis a Habsburg katolikummal szemben anyagi és katonai támogatásban részesítette az azzal harcban álló protestáns államokat egész Európában.

A katolikus egyház megújulásának oka pedig a reformáció volt, mert ez kényszerítette a kath. egyházat a tridentini reform-zsinat összehívására.

Az UNO új közgyűlését egy perces csendes imádsággal kezdték.

Athénben az istenkáromlást rendőrileg büntetik, a rendőrfőnök legújabb rendelete szerint.

A norvégiai belmisszió lapja nemrégiben fölvetette a kérdést, miért olyan alacsony a templomlátogatók száma. Erdekes módon arra az eredményre jut a lap, hogy a hívek megunták már, hogy a szószékekről folyton csak az emberről és annak problémáiról szólnak hozzájuk. A hívek Isten után áhítoznak és az evangéliumról akarnak hallani. Különös, hogy néhány stockholmi újság tavaly nyáron lefolytatott körkérdése ugyanezzel az eredménnyel vezetett.

KIVÁNDOROLNI?!

Látogatás a spittali menekültek táborában

Az emigrációba szorult magyarság jelenleg is Ausztriában élő nagy hányada táborokban helyezkedett el és rendezkedett be ezen átmeneti életforma átvészelésére. Bármely ilyen menekült táborba lépünk be és kutatjuk annak életformáját, nagy vonásaiban mindannyiról ugyanazt jegyezhetjük ide. Ez nyilvánvaló is, hiszen hasonló dolgok, hasonló kérdéseket vetnek fel. Így midőn végigjárjuk a táborokat, nyomban Henri Martin du Gard: Vén Európája ujul fel emlékezetünkben. Az a Vén Európa című írás, amelyben egy vidéki francia kisváros életét mutatja be a szerző, a hajnali serkentéstől — napszálltáig. Ama vén Európa, amely a maga tulélt, de megújulást igénylő társadalmi életformájával és polgári létének bomlásával fájdalmat ébreszt e menthetlenül elmuló világgal szemben. Ez a polgári életforma, mely még sokáig agonizál, olykor újabb vállalkozásokba is kezd s igyekszik szellemet árasztani. De mégis azt érezzük, hogy az alkotó élet elszállt belőle. A jelentkező új és jobb világ igényével, de a múltt is megértéssel bucsuztató gondolatokkal járjuk a spittali tábor barackjait és szedjük sorjára egy volt vezetőretek emlékeit és busító aggodalmait.

A spittali tábor ott húzódik a karintiai Alpok lábánál, tágas térségen, drótsövénnyel körülkerítve, de a hajdani szuronyos örök már újra hazájukban élnek dolgos polgári napjaikat. Angolok voltak.

E hatalmas baraktáborban él a magyar menekültek 350 főnyi tömege, az egykori ezres létszám ennyire olvadt le. Táborközösségekben élnek a szlovénekkal és népi németekkel.

Maguk a szlovének teljes papi uralmat tartanak fenn, viszont a népi németeken a balkáni életforma csökkentebb vonása ütözködik ki. Az utóbbiakat az osztrák művelődés elnyomta és így nem voltak képesek külön önálló művelődési életet kiformalni és intézményeiket kialakítani.

A magyar és szlovén hontalan tömegek viszont első perctől kezdve gondoskodtak művelődési intézményeik megteremtése felől. Ez a két nép bár ma is egymás mellett, egy sorsközösségben él, mégsem érintkeznek. Amint a krónikás feljegyezte, a szlovének és horvátok részéről mutatkozott volna bizonyos készség erre, de a múltunktól elszakadt polgárságunk értetlenül állott velük szemben. Hazánk hajdani uralkodótöredéke vetődött ide és e kis dunai népeket nem volt képes egyenrangúakként vállalni. A művelődési megnyilatkozások kétfélesége is mutatja a két életforma közti különbséget. Amíg a magyar menekültek színházat alapítanak, abban „klasszikus” műfajokat játszanak és bábszínházat rendeznek, ugyanakkor más dunavölgyiek a maguk népi műveltségét élik tovább. Valóban két egymás mellett élő művelődési kör ez, pedig a közös múltban nagyon sok azonos elemet lelhetünk fel. Így a szlovének legnagyobb hőse mai is a „Szent” Mátyás, a mi Corvinunk és sok balladájuk szól a közös magyar emlékekről. E dunavölgyieknek tehát van még népi hagyományuk, ugyanakkor a mieinknek inkább már csak társadalmi konvencióik vannak.

Vajjon ki távolodott el jobban a hajdani közös hagyományoktól?

Vallomások

Látogatásunk során először a szellem felől óhajtottunk tájékozódni és éppen azért első utunk is e tábor egyetlen szépirójához vezetett, aki aszkétikus rendben éli napjait és ügyeli e felemás történeti helyzetben tengődő sorstársait. Aki aztán szakadatlan művészi igyekezettel formálja regényekké itteni élményeit és „Atlantis ezredes” után „Az Apostol és a besugó” című művében igyekszik látomását vetíteni. A sérült lelkek, a korszerűtlen magatartások megmutatásában valóságos köznevelést végez és szellemi alapjaiban igyekszik ő is megépíteni új látásmódunkat.

— Mi a jellemzője az itten lakó magyarságnak? — kérdezzük a szerzőt.

— Aki kisebbségi életből érkezett hontalanságunkba, az nem busong, hanem a rideg életformához szokott vállalkozási kedvvel keresi helyét és formálja jövőjét. Az otthoni rétegünk számjízottjai viszont meg sokat tépelődnek és szemlélődnek. De van már öröndetes fejlődési formájuk is és ez a leegyszerűsített életigény. Lassan új lelkiség és felfogás kerekedik felül és egy kis politikai csoportosulástól eltekintve, ma már többségünk a kivándorlás gondolatát hordozza. Ahol pedig gyermek is van a család azért él és éppen azért együtt él.

— Szellemekben is akad még igény, hogy ne mondják mást, mint a csütörtök esténkinti irodalmi felolvasásunkat, mikor egybejövve, a tábor szellemibb életét igyekszünk formálni és művelődési kedvét ébresztgetni.

— Vannak még művelődési intézmények?

— Inkább voltak. Évekkel ezelőtt működött a magyarság tábori színháza és bábjátéka. Volt külön kórháza is. Ma már csak iskoláit tartja fenn. Általában a többi délkeleteurópai hontalanokat ezekben a vonatkozásokban felülmúljuk.

A szellemi ember derülátása és kiegyensúlyozottsága e legkomorabb környezet ellenére is megható és elgondolkoztató.

A következő barakszobába bekopogva egy dolgozó család élete felől vetjük fel kérdéseinket.

— Milyenek a kereseti lehetőségei a jókedvű munkásnak?

— Bizony felemás ez az élet, mert aki dolgozik, az havonként legalább 20 schillinget fizet rá munkálkodására, hangzik a meglepő válasz.

— Hát ez, hogy lehetséges?

— Bizony ez kérem igen egyszerű, mert aki munkába jár, az legfeljebb 600 schillinget keres. A tábor vezetősége a házi szabályok értelmében a munkába járóktól minden családtag részére levon 80 schillinget, mi öten kenyeredzünk. Aztán a lakbérre is kell fizetnünk és ami maradna azt levonják adóba, mert a munkahivatalnak ez a feladata. Így én havonként, mert dolgozni szeretek 20 schillinget fizettem rá e kedvtelésre. Aki viszont nem dolgozik, attól a tábor vezetősége az IRO szabályzata szerint nem vonhat le semmit. Vagyis azok ingyen kapnak lakást és ma már egészen jó ellátást. Ruházkodni az IRO-pontokra lehet, ami a dologtalanoknak szintén ingyenes.

— Ezek szerint ma már senki sem dolgozik?

— Még akadnak. Aki ugyanis alkalmi munkára megy ki, az jól keres, mert ott nincs levonás. Ebben viszont az a veszedelem, hogy időnként a rendőrség munkaellenőrzést folytat és az ilyen feketén dolgozókat bekiséri.

— Megbüntetik érte őket?

— Először csak leszidják, aztán már be is csukják és ha valakit egyszer megbüntettek, az már többé nem vándorolhat ki. Általában ma az a helyzet, hogy az IRO tagokat sorra elbocsájtják munkahelyeikről, így akarva kivándorlásra kényszerítik bennünket. Eppen ezért a tábor fele ma már „bélyegzésből” él, vagyis a munkanélküli segélyért áll hetenként sorba.

Ime így került valóban felemás helyzetbe az a hontalan magyar, aki a hazulról munka-erkölcsére hallgatva dolgozni szeretne. De nem tud, mert a menekült élet-forma is, hasonlóan a kisebbségi élethez, nem mindig nyugszik erkölcsi alapokon. Ebben a társadalomalatti helyzetben soká nem lehet lelki sérülés és erkölcsi romlás nélkül fennmaradni. Vagyis a fizikai vagon-lakás után sorsszerűen következik a szellemi vagon-lakás is és a többi hontalanságból származó betegség.

— Tessék! hangzik a válasz belülről, midőn egy új barakszoba aajtján igyekszünk bejutni.

— Köszöntjük a szerkesztő urat és szeretnénk az Ön tábori ujsága felől pár szót váltani, mi a tábori magyarság felfogása napjaink magyar dolgairól?

— Hát nagyon szívesen, de először tudni szeretnénk, mi a felfogásuk a Bizottmányról, mert mi az egyetlen helyes magyar álláspontunk szerint.

— Tévedés ne essék, szakítjuk meg szerkesztőnket, mi a belpolitikázást már messze üztük magunktól és inkább a szellemi magyarság magatartását kutatjuk. Felfogásunk szerint ugyanis a mi sorrendi kérdésünk eképpen hangzana: először szellemiekben kell az egységet kiformalnunk, és csak azután kerülhet sor a szervezeti egység megteremtésére.

— Igen, szól a tábor szerkesztője, de mi lapot irunk és csakis a mi egyetlen helyes álláspontunk szerint kell gondolkozni mindenkinek. Csattan a válasz.

— A látogató véleménye szerint ma még sajnálatosan nem született meg az egységes magyar álláspont, s e peroben még csak a világba kiszóródott frakciók vannak, amelyek önmaguk helyzetéből adódóan a legkülönfélébb álláspontot képviselnek. Messze vagyunk még attól, hogy az egyetemes magyarságot képviselhessük.

Fórum vagyunk

— Nem bánom, szól a szerkesztő, mi itt mindenesetere első perctől kezdve igyekeztünk véleményt formálni és intézményekkel ellátni hontalanjainkat. Mi most is ezt munkáljuk, midőn kéthetenként megjelenő ujságunkkal a szétszórt magyarság híreit kicseréljük. Fórum vagyunk és apróhirdetés. Híreink általában a kivándoroltak felől reménykeltőek.

További friss és vitakész beszélgetésünk során a menekültség multjának sok érdekes vállalkozása elevenedik fel. Megismerjük a tábori színház történetét, mely százhusz főnyi résztvevővel, főleg a könnyebb szórakoztatás örömeit biztosította. A sorozatos lapalapítások élménye is arról szól, hogy menekültjeink első perctől kezdve feltalálták magukat. Ez a barakszoba volt látogatásunk során a legforgalmasabb, valóban a tábor hírközpontja és fóruma e szórvány magyarságnak.

Uj ajtón kopogunk és új kérdések röppennek föl. Az ifjuság lelkes vezetőjével ülünk egy kis barakszoba körül, aki száz főnyi cserkészéről ejti büszkén atyai elismerését. Örömmel hallgatjuk híreit, midőn beszámol a karintiai nemzetközi táborozásról, ahol a mi fiaink voltak újra az elsők. Hiába, jó volt az alapvetés és a hágyományból még mindég kamafozik. Aztán még megtudjuk, hogy e táborban egy középiskola, egy elemi és egy ovoda gondoskodik az új nemzedék szellemi épségéről.

— Egyházi életünk?

— Igen élünk. Időnként a táboron kívül felkeressük a

szórványban élő atyánkfiait is, akik nagy örömmel zárandokolnak misénkire. Énekkarunkról a gurki érsek állapította meg: „Bérmautamon ilyen művészi énekkart még nem hallottam”, fejezi be tájékoztatóját a tábor katolikus paja.

A háromszázötven főnyi magyarság harmada protestáns. A protestáns atyánkfiaiak is van egy külön tábori lelkészük, aki éppen bibliáórára készül, midőn régi ismerősként benyitunk csendes barakothonába. A szoba nagysága: két ágy, egy asztal és egy szekrény befogadását tudja biztosítani.

Tanulni s feledni

— Mi a tábori menekültek életéről a véleménye Nagytiszteletű Urnak, adjuk fel a kérdést.

— E menekülteknek egyik jellemzője az állandó utonlenség, mindég vándorolnak. Nyugtalanok. Bizony erkölcsi vonatkozásában a hosszú száműzetés csak rontotta életüket. A „Lager-Ehe“-k vagyis a törvénytelen együttélések sajnos egyre gyakoribbak és kikezdték polgári erkölcsünket.

— Mi a kivándorlásról való véleménye e tábor menekültjeinek?

— Ma már lélekben, merem állítani a többség feladta Európát és menekülnének vagy a fizikai, vagy az erkölcsi megsemmisülés elől. En mint pásztor a nyájamat őrizni fogom a jövőben is.

— Valóban a hontalanok utja nagy kerülővel visz majd hazafelé, addig még sokat kell tanulni és feledni. Tanulni a jövő feladatát, és feledni tévedéseinket.

— Bűnözések történnek-e a nyomorba került honfitársaink között?

— Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a magyar polgárság ideszorult részlege örvendetesen tartja magát, pedig az ausztriai hivatalos statisztika szerint az elkövetett bűnesetek hetven százaléka a menekültek sorai közül kerül ki, melyben való részeseidésünk még az öt százalékot sem éri el.

Ezzel be is fejeztük sétánkat a spittali táborban. Még sok kérdést kellene megválaszolnunk és reá egyetemes feleletet adnunk. Kellene szólnunk arról a reménytelen helyzetről, amelyben azok élnek rettenettel telve életüket, akik öregség, betegség, vagy IRO tagság hiányában soha el nem tudnak indulni a biztató új élet felé. Fel kellene vetnünk a felelőség kérdését is és drámai beszélgetést adni az elesett életek fájdalmait felől. Midőn a tábor kapuja felé közeledünk és összegzésre gyűjtjük a sok benyomást, önkéntelenül felvetődik a kérdés: hol vesztett utat ez a hajdani uralkodó réteg és valóban olyan jóvátehetetlenek voltak-e bűnei, hogy a görög sorstragédiába illő bűnhődést hordozzák életük végéig?

Hajdanában éppen ezen üdítő Alpeselek közé vonultak ki e polgáraink, hogy nyaranként kipihentessék fáradt testüket és felkészüljenek a következő év munkájára. Vajjon ebben a mai kényszerpihenésben hasonló lelkiismeretvizsgálással foglalkoznak-e honfitársaink, hogyha valóban mulasztottak és tévedtek, az önrevízió fájdalmas útján felkészülve vállalni tudják új küldetésük betöltését: a dunai népek békéjének szolgálatát.

Vannak jelek, amelyek mellett, vannak amelyek ellene szólnak. Tudjuk, hogy a gondolathordozó réteg mindég kisebbségben élt, mely azonban szellemi és erkölcsi fölénységével képessé tette magát a többség szolgálatára. Higyjünk a kis számok örök értékében és az itt elszenvedett békétlenség lélekformáló erejében.

(u. s.)

Az Ur érkezése

*Mikor elhagytak,
Mikor a lelkem roskadozva vittem
Csöndesen és váratlanul
Atölelt az Isten.*

*És megvakultak
Htu szemeim. Meghalt ifjuságom,
De őt, a fényest, nagyszerűt,
Mindörökre látom.*

*Nem harsonával,
Hanem jött némán, igaz öleléssel.
Nem jött szép, tüzes nappolon,
De háborus éjjel.*

ADY ENDRE

Háború és béke

A háboru végső oka nem a gazdasági erők eltolódása; nem is lehet azt csak a túlfűtött nacionalizmusban, imperialista birtoklási vágyban stb. keresni. Tegyük fel egyszerűen azt a kérdést: miért nem tudják az emberek és népek — akár politikai, akár gazdasági természetű vitás kérdéseiket békés uton elintézni, miért nem tudják egymás jogait kölcsönösen tisztelőben tartani s igényeiket egymás természetes szükségleteihez alkalmazni, sőt, miért nem tudnak egymáson segíteni? En úgy látom, hogy egyszerűen azért nem, mert az emberek legnagyobb részének lelki felépítettsége jelenleg olyan, hogy nem a k a r n a k egymáson segíteni, nem akarnak egymáshoz alkalmazkodni, s még ha erre minden lehetőségük meg is volna, akkor sem lennének hajlandók egymás jogait tisztelőben tartani. Mert az emberek legnagyobb részének természete olyan, hogy szereti az ellenségeskedést, szereti megsérteni a másikat, szeretet uralkodni másokon és szereti a másét birtokolni. Vagyis a háboru végső gyökere az egyes ember szívében van, aki nem örömmel segít, nem tud meglegedett lenni és nem akar szolgálni, vagyis nem szeret szeretni, de viszont nagyon szeret gyűlölni. Ugyis mondhatnánk ezt, hogy a háboru oka a bűnben van, a bűnös ember természete úgy terjeszti a háborut, mint a Koch-bacillus a tüdővést. Ahol ember van, ott megjelenik a háboru is.

Ez azt jelenti, hogy a háboru, mivel a bűn következménye és a bűnös ember lényegéhez hozzátartozik, természetes dolog. Természetes, mint a fájdalom, mint a munka verejtékes volta, és mint a halál. Ezek mind szervesen hozzátartoznak a bűnös ember életéhez, s amint minden ember élete fájdalommal és verejtékes munkával van tele, aztán pedig halállal végződik, ugyanígy húzódik végig az emberiség történetén a háboruk meg nem szűnő sorozata. Aki tehát a háboruk megszüntetéséről álmodzik, az ugyanilyen joggal tervbe veheti a halál és fájdalom minden féle fajtájának a kikapcsolását is az emberi életből. Csak egyet ne feledjünk el, azt t. i. hogy fájdalom, halál és háboru Isten büntetése. Tehát büntetés, az Istentől elrugaszkodott és nélküle, sőt ellene élő emberiségen. A folytonos háboru az emberek között egyik következménye annak a nagy isteni

átoknak, ami alatt mindnyájan nyögünk, s amely I. Móz. 3:14—19 szerint így hangzik: „... ellenségeskedést szerzek közted és az asszony között fájdalommal szülsz magzatokat, ... átkozott legyen a föld te miattad, ... orcád veritékével egyed a te kenyeredet, ... mert por vagy te s ismét porrá leszel.”

Az hiszem, mindnyájan értjük, hogy ez nem jelenti a háboru jogosságának szentesítését. Mert ki helyesli vajjon a fájdalmat és ki örül a halálnak? Senki; de mégis számolnunk kell vele, mert ezek az átkok itt vannak, tények, s iszonyu nyomasztó teherként nehezdednek az egyes emberre és az egész emberiségre. S nyilvánvaló dolog, hogy amíg a kórokozó bacillus a testben van, addig akármit csinálunk, a betegség mindig újból és újból ki fog törni. Nem a háborut, hanem a háboru okát kell megszüntetni, s ez mint láttuk egyedül csak a bűn. A bűnt kell legyőzni, s megszűnik a bűn minden következménye is. De amíg a bűn uralkodik rajtunk és átok alatt élünk, addig a háboru is egy olyan tényező lesz az emberiség életében, amellyel minduntalan számolni kell, s amelyet nem lehet, mint nem létezőt tekinteni. A háboru bűn. Olyan bűn, mint a lopás, hazugság, paráználkodás. De a keresztyénség egyszerűsége éppen abban van, hogy nem azt mondja többé, hogy ne lopj, ne hazudj, ne paráználkodj, mert a bűnös ember nem tud nem lopni, nem paráználkodni és nem hazudni, hanem a keresztyénség azt mondja, hogy nyerd új szívet és akkor nem fogsz lopni, hazudni és paráználkodni. Nyerd új szívet, és nem fogsz háboruszkodni se.

Mert a háboru a bűn következménye és amennyire természetes a bűnös ember számára éppen annyira természetellenes a szent Isten szempontjából. Isten a világot igazságra és szentségre teremtette, amelyben minden tekintetben har-

mónia kell uralkodjék. A bűn ezt az isteni harmóniát rontotta meg, s ebből következik, hogy az ember eredeti azaz bűn előtti és bűn nélküli állapotához sem a fájdalom, sem a halál sem pedig a háboru nem tartozik hozzá. Békére vágyani tehát szent gondolat, mert ebben mindig az elveszített Isten-közösség utáni vágy húzódik meg. Ezért bármennyit fuvolázik is békéről az, aki elhatározta magában a háborut, ezzel nem a megváltás utáni vágyát, hanem csak a bűnnel és a Sátánnal kötött végleges szövetségét bizonyítja.

A békének egy útja van: újból Isten közösségébe jutni, s visszanyerni a tisztaságnak és szentségnek eredeti állapotát. Ez Jézus Krisztus által lehetséges. Aki a benne hívőket megváltja a bűn terhétől és egy olyan új élet lehetőségét adja beléjük, hogy képesek lesznek nem gyűlölni és képesek lesznek szeretni, egymást. Jézus Krisztus megváltói működésének kozmikus jelentősége éppen abban van, hogy halálával eltörölte a bűn következményét s így a bűn jelentőségét a hívő számára megszüntette. Föltámadásával pedig, amely a halál legyőzését jelentette a bűn következményeként a világba jött isteni átok alól kiemelte, s az Istentől való teremtettség eredeti állapotába helyezte mindazokat, akik azt mint kegyelmet hittel elfogadják. A hívők Jézus Krisztus fősége alatt újra közösségben vannak Istennel, erről az új közösségről az Írás így szól: Es az Isten eltöröl minden könnyet az ő szemekről; és a halál nem lesz többé; sem gyász, sem kiáltás sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmulnak. „Jézus Krisztus által vissza áll a tökéletes harmónia Isten és ember, valamint ember és ember között. Ez és csak ez szünteti meg a háboru lehetőségét.

De amíg a világ átok alatt élő világ, addig bűnben van s amíg bűn van, háboru is lesz. S ezért a legtökéletesebb béke: Jézus Krisztus evangéliumának a hirdetése.

„A Biblia olyan, mint a klasszikus zene: akinek nincs hallása és nincs gyakorlata benne, csak a hangok zürzavarát hallja, valami sejtelmes érzésével annak, aki érti. A vallás klasszikus nyelvét: a Bibliát is úgy kell megtanulni mint a zenét, azaz benne kell élni s a legelemibb zenegondolatokon kezdve, gyakorolva kell eljutni a legmagasabb alkotásokig.”

ESTI BESZÉLGETÉS GENFEN

(u. s.) Magyarország és Európa, ma már a magyarság és a világ viszonyulásává szélesült ki és napjainkban már az egész emberiségnek összefüggő életét kell szemlélnünk és annak tanulságait tanítanunk. Ezzel a megfontolással léptük át, annak a genfi diáklklubnak küszöbét, mely a különben is elegánsan csendes tóparti városnak még csendesebb egyetem negyedében fekszik. Ezen intézet falai között e percben a világ legtávolabbi és legközelebbi nemzetének fiatal gyűlteke egybe, hogy tudásszomjukat vagy csupán divatos hajlamokat elégtessék ki.

Ha kielemezzük a tenger vizének egy cseppjét, abban benne van a végtelen óceán maga. Ha belépünk egy ilyen nemzetközi ifjusági klubba és leülünk annak fiatal vendégei közé és elbeszélgetjük velük egyéni gondjaikat akkor nagyjában megkapjuk a mai világ új nemzedékének szellemi szintjét is. Egyik ott tanuló tisztán látó magyar barátunk meghívására napokon át egybe jöttünk a különböző szalonokban esti beszélgetésekre, hogy az ott vitakozó indiai és néger, amerikai és európai, mindkét nembeli fiatalokkal gondolatot váltsunk és úgy érezzük, hogy a mi fiatal nemzedékünknek is adhatunk ezekből párat.

Ahogy annak idején a két világháború között a kínai és japáni utasok és tanulók árasztották el Európa szellemi helyeit, ugyanúgy napjainkban mindenütt feltűnnek Afrika küldöttei. Nincsen nap és hely, hogy az ő csillogó szemüket ne látnánk, akik az ősi vadászok izgalmával, ideges odatapadással izlelik az európai kulturkört izeit.

Legelső aki a mellettem ülő fotelben felém fordul, alig husz évét betöltött szenegáli bennszülött, akinek atyja e percben miniszterelnök hazájában. Rövid beszélgetés után megtudom, hogy atyjának vele együtt harminchét gyermeke van három feleségétől.

— Mit vinne legszívesebben Európából haza? fagatom a néger szomszédomat.

— Az Evangéliumot és a nevelési rendszerüket, de az egyházukat itthagynom az európaiaknak.

— Miért, talán nem látja szükségesnek e földi keretét az evangéliumnak?

— Nem. A szellemi szinteségre kötelez és elmondhatja velem a mi igazságunkat. Az pedig úgy szól, hogy mikor maguk európaiak hozzánk jöttek akkor önöké volt a Biblia és az ország a miénk. Ma már viszont csak a Biblia maradt meg és a föld az elveszett. Ezzel ugyan az az előnyös társadalmi átalakulás ment végbe, hogy a kirivó ellentétek közöttünk kihaltak és bár az atyám herceg bármely egyszerű leányt is elvehetett feleségül.

— Meddig tanul Európában és mit?

— Már nem sokáig, mert megyek Amerikába, hogy elvégezzem a teológiát, ugyanis mint pap a Bibliával akarok visszatérni az én népem közé, hogy annak

segítségével visszaszerezem azt amit annak idején éppen annak a nevében vettek el tőlünk. Tudom egy életre szóló feladat ez, de igyekszem annak eleget tenni.

— Mi a felfogása Európa legsúlyosabb kettőssége a kereszténység és a kommunizmus harcáról?

— Öszintén szólva ez nálunk már nem, mint kettősség jelentkezik. Nálunk ugyanis ebben a percben a népek a felfogása azzal a hasonlattal fejezhető ki: a báránykának mindegy, hogy oroszlan vagy tigris ragadja el, de valamelyik eddig még mindig elragadta.

— Engedje meg, hogy e népi hasonlatra egy történeti hasonlattal feleljek. Nem gondolja, hogy ha a jölközt szunyogokat elhajtják akkor annak helyébe még éhesebbek érkeznek?

A szomszédom nagyot kacag a süppedő fotelben és hamarjában nem is tud mit válaszolni. Tehát új kérdésekkel kutatom ennek a készülődő új világnak hírei felől.

— Van-e már olyan elitje Afrikának, amely a szükséges különböztetéseket meg tudja tenni Európa mai utvesztői között?

— Alig és érezzük is ennek veszélyét, mert például, ha majd hazatérek és igyekszem a kommunizmus valódi arcáról őket meggyőzni és annak szláv imperiálistizmusát leleplezni, nem hiszik el. Azt fogják mondani, hogy elszakadtál tőlünk, te csak a nyugati életet ismered és a burzsoáziával kerültél kollaborációba.

— Irodalmi életük hogy néz ki szűkebb otthonukba? Van-e egyáltalán?

— Inkább csak volt, mert az európaiak kiirtották és saját ősi írásunkat is elfelejtették már. Gondoljon Frobenius híres Afrika tanulmányiró könyveire. Nekünk tehát újra kell kezdenünk mindent, de az újakezdést keresztényen alapokon és a mi népi sajátosságunk felnemadásával.

— Említette, hogy Amerikába készül, szeretnénk tudni, hogy az ottani tizennégy milliányi fajrokonakkal van-e kapcsolatuk?

— Semmi. Ők el vannak foglalva az ő belső harcaikkal, vagy eltelve élnek aránylagos jólétüket. Nincs szolidaritás köztünk.

Még megtudtam azt is beszélgetésünk során, hogy Monsieur Dakar Magyarországon is járt, ahol végtelenül jól érezte magát, mert honfitársaink emberként fogadták. Így szólt egy élénk tekintetű, népének friss ambícióju küldötte, aki majd, mint új misszionárius új feladatokkal járja népének sorait és a mi hitelét vesztett misszióink helyett, a Bibliára támaszkodva tudja, hogy mit akar. Afrikát képviseli ő, az eredő kontinenst amelynek problémái a világ kérdései között szintén megoldásra várnak. (folyt. köv.)

Tengerentúlról vagy Ausztriából Beküldte-e már megajánlását

A lelkipozozó Szolgálat

és

a jöjjetek fenntartásárá?

DISPUTA

PÁZMÁNY PÉTER A REFORMÁCIÓ MÉRLEGÉN

400 év távlatából figyelve a keresztény — keresztény hitvitát, önkénytelenül is felvetődik bennünk a kérdés, hogy van-e még annak a vita folytatásnak értelme és célja?

Igy a reformáció évfordulóján e szempontból is meg lehetne vizsgálni a magyar mult egyik problematikusan alakját, hogy annak történetéből igyekezzünk választ formálni.

Az angoloknak van egy igen bölcs mondásuk: a férfi atyja a gyermek. Vagyis a gyermekkor az a döntő alapélmény, melynek késői életünk során is ott marad bélyege lelkünk mélyén. Pázmány Péter a nagy katolikus hitvitázó és ujtó élete-művét is, e benyomásteljes kora-íjúságának ismerete birtokában tudjuk helyesen magyarázni. Annak a Pázmány Péternek életét, aki református Magyarországon reformátusnak született és katolikus Magyarországon katolikusként halt meg. Kolozsváron tizenkét éves koráig járt, a magyar hagyományban oly serény református kollégiumba és gyűjtötte későbbi szellemi életére a döntő élményeket, melyek a legtisztább magyar hatásokról tevődtek össze. Majd azután elindult egy másik hitnek az útján és abban elérte a legtöbbet: ugyanis nyugodtan elmondhatjuk róla, hogy István király után a magyar katolikus egyháznak második megalapítója volt.

Pázmány Péter sikerének mi volt a titka? Semmi más nem lehetett, mint az, hogy benne mély ötvözötté forrott a magyarság és a katolikum, mely sohasem vált nála lelki kettősséggé. Igaz hogy István király óta ősei mind magyar nemesek voltak és így a magyar hagyomány örökségében élte napjait. Nagyszerű nyelvében és írásaiban már a kálvinista reformátori gazdagságu nép nyelve tör elő belőle és nagy bőségben él annak izeivel, színeivel és képes megjelenítő formáival. Valóban ő teremtette meg a magyar prózai nyelvet, melyben azóta sem került nálánál nagyobb mester és e nyelvi varázslatával és népi azonulásával válhatott nemzetének új pásztorává.

Pázmány Péter tisztában volt korával és tisztán látta azt is, hogy a tizenhatodik században egy szellemi forradalom zajlott le. Ennek a szellemi és hitbeli forradalomnak

jött végét bejelenteni. A sok harc, a fásasztó materialista nyomor végülis a lelkekben megszülte a béke után való vágyat és így ellenállás nélkül győzedelmeskedett a restauráció az ellenreformációban. De e katolikus biboros, mint népéből kinőtt szellemi vezető az egész magyarságot érezte a felelősséget és a fajtájának belső lelki kohéziója tudta nagy ellenfelének Bethlen Gábor fejedelemnek magyarságát is magáévá tenni. Bethlen és Pázmány titkos levelezéséből legmélyebb magyar szolidaritás árad felénk s habár a jezsuita biboros kénytelen is volt erdélyi ellenfele elöl Bécsbe futni, onnan mégis megtalálta a módját annak, hogy közösen aggódjon népe jövőjéért a kálvinista Bethlennel.

Pázmány nyugat fővárosából üzeni írásaiban: vigyázzunk, mert könnyen gallérunk alá pökik a német, és innen keletről „a pogánnyal kényszer-barátságban élő“ Bethlen fejedelem óvja visszafelé: a keleti atyafi, csak mulásunkon jártafja nagy esztét.

De a magyarság és a hazai nemzetiségeinkkel szembeni magatar-

tásuk is a hagyományos magyar békét és türelmi politikát juttatta érvényre, mert ahogy Pázmány a katolikumon felneveli a szlovák, értelmiséget, ugyanugy Bethlen Gábor a kálvinizmuson keresztül teremti meg a román vezetőréteget és így e két nagy vezető egyéniségünk a fenti népcsoportoknak is atyjává válnak.

Ime így tudtak találkozni e zord időkben a két magyar pólus képviselői, a katolikus és nyugati, a református és keleti, mert a mély magyarságból jöttek és népükkel való belső kohéziójuk megóvta őket a céltalan ádázkodásoktól és a vallási türelmetlenség tultengő kártevésétől.

S mi századok óta ezt a magatartásu Pázmányt igényeljük a magyar katolikumtól. Így október fordulóján a reformáció havában, azért tudunk a felvetett kérdésre: érdemes-e nekünk magyaroknak folytatni azt a vitát melyet annak idején 1517 okt. 31.-én egy ágonstonrendi barát kezdett el az ő Rómájával? bizonyoságtévő nemmel válaszolni. (y)

P a n t ó B é l a :

Őszi szántás.

Mitrás és pásztorbotos német lutheránus püspök sikraszáll a „laikus-egyházért“ és erőtlenné ismeri el a „lelkész-egyházat“.

Mint amikor őszi szántáskor a régi gyökeret a közötte nőtt gyommal együtt befördítják a földbe és helyébe új, életadó barna hant kerül...

Nem kell költőnek lenni ahhoz, hogy az ember ezt a képet ragadja meg, amikor beszélni kezd az erjedésnek indult német evangélikus egyházzal. Annak igazolására, hogy mindez a reformátusokat is érinti, megemlítem azt a kevesek által ismert tény, hogy a német evangélikus (azaz evangéliumi) egyházban a lutheránusok, kálvinisták egyesültek.

Ez az evangéliumi egyház most több, mint százezer jelenlevővel együtt kinos, de elengedhetetlen önvizsgálatot tartott.

A vizsgálat megállapította, hogy a német kereszténynek 95% a az egyházzal szemben passzív magatartást

tanusít. A fennmaradó 5%, összesen 1.820.000 hívő az, akit vasárnaponként Németország templomaiban látni lehet. Több mint harmincnégy millió protestáns csak azért tartozik még az egyházhöz, mert elfelejtett kilépni belőle.

A névleges kereszténynek hármósáznegyvenhat hadosztályt kitevő serege élő fenyegetés, figyelmeztetés és vád az egyház ellen, amely nem akar ki térni a feladat elől, hogy a passzivitásban élőket visszavezesse a hívők gyülekezetébe. Az idevezető út első lépése megtörtént a valódi helyzet szépitetlen feltárásában. S hogyan tovább?

Más utat kell választani, mint amely a statisztikusok rideg és ijesztő számaihoz vezetett. S ha az evangéliumi egyházak 99% - a laikusokból, egyszerű hívő emberekből áll, akkor kézenfekvő, hogy az új kezdésnek belőlük és közülük kell megindulnia.

Ha politikáról lett volna szó, azt

mondtam volna, hogy egy szédítő tüntetést látok Essenben, amikor tizezrek hömpölygő tömeget néztem s előttük egy ferdére vert orru embert, amint hozzájuk beszél.

Reinold von Thadden-Trieglaff. Pomerániai nemes, ötvennyolcadik évében jár. Elnyomított arca az orosz hadifogság emléke. Lelkési képzés nélkül, mint néhai keresztyén diakver, vasárnapi áhitatra gyűjtötte össze néhány kolerás társát a fogolytáborban. Később mind többen és többen jöttek, katolikusok és protestánsok, hívők és hitetlenek, tizesével és százasával, míg 1945-ben egy fogolyör ököllal értésére adta, hogy nincs helye többé az ilyen „tüntetésnek”.

Attól kezdve fáradhatatlanul dolgozik a hívő emberek gyülekezetének újalakításán s bár merőben új utakon jár, éles szemmel meglátja mindig a történelmi példákat, amelyekre támaszkodik. A laikusok egyházát akarja megépíteni s bár ez a név gyanakvást kelthetne, örvendetes dolog, hogy az evangélikus egyház kézséggel szolgál keretül a kezdeményezésnek. Hívatalosan várakozó álláspontra helyezkednek vele szemben, a pártoló és ellenző hangok igen gyengék papi körökben. Három alaptétele:

1. Az egyháznak a való világhoz közel kell lennie s a mindennapi élettel a legszorosabb kapcsolatban kell állnia,

2. az ifju nemzedékeket tarosan magához kell kötnie és

3. felelősségteljes együttműködéssel meg kell felelnie a modern ember igényeinek.

„Ha azt kívánjuk, hogy a mai ember jól érezze magát az egyházban, akkor abban szerepet is kell játszania. Senksem tartozhat huzamosabb ideig valamely szervezethez, amelyben nincsen szava. A mostani egyházak ennek fordítottját cselekszik még: a hívők jelenjenek meg az istentiszteleten, üljenek a templompadokra s a végén menjenek ismét haza.” Így Thadden-Trieglaff. A szó éles sok vidéki lelkész számára, de az Ökumene, az Egyházak Világtanácsa ezt a mozdulást „a világegyház megújulásának német hozzájárulásaként” üdvözli. Az esseni négynapos konferenciára egy kis amerikai lutheránus gyülekezet kétezer dollárt küldött a jó ügy minél szélesebbkörű ismertetésére.

Nos, a messzehangzó kijelentés elhalt az ősi szántás fölött s ezek a sorok azokban a pillanatokban íródnak, amikor messzi hegyek felől visszhangot vár az ember.

A csend is ilyen feszült várakozással teljes, a csend a német gyülekezetek táján. Mint amikor öreg kutba követ dobnak s aggódva figyelik: felhangzik-e a csobbanás, vagy kiapadt, halott-e a mély gödör, méltó-e arra, hogy betömjük földdel?

A levegőben idegesség remeg, legtöbben Niemöller Márton megnyilatkozásait lesik, aki mint a „hívalló egyház” vezetőalakja, néha elhamarkodott, de mindig félreérthetetlen és találó ítéleteiről híres. A felkínált püspöki címet elutasítva magától („A multért

vezekelnünk kell”) legutóbb ezt írta lapjában:

„Az utolsó évek történetében minduntalan megmutatkozott, hogy milyen tehetetlenek vagyunk az elvesztett háború, a magabiztos katolicizmus és mindenekelőtt a bolsevizmus elleni szükséges fellépés problémáival szemben. Az evangélikus egyház zsinatain hallottunk ugyan derék szavakat, de zsinati nyilatkozatokra, amelyek csak elméleti programok; nincs szükségük a világnak. Gyülekezetek kellene! Ez a hívalló egyház feladata.”

Érdekes megjegyezni, hogy illetékes egyházkerületének zsinata Niemöller magatartása miatt nyilvános megrovásban akarta részesíteni. Az ilyenértelmű javaslatot 36:14 arányában elvetették, heten tartózkodtak a szavazástól.

Niemöller mellett Dibelius, Berlin püspöke áll a közéndeklödés központjában, ő azonban aligha foglalkozik most ezekkel a problémákkal; mert éppen elég gondot jelent számára a bolsevista egységpart támadásának elhárítása. Az SED (szocialista egységpart) Ordass püspök mintájára mindent elkövet; hogy az egyház megtámadása nélkül őt személyében tegye lehetetlenné, mint ahogyan a magyar lutheránus egyházzal történt. A pártvezér kutmérgezése: „Égészen pontosan tudjuk, hogy Dibelius püspököt saját egyházában mennyire lebecsülik önzése és türelmetlensége miatt.” Am a berlini lutheránus tanács visszautasította a vádakát és a püspöke elleni támadást az egész egyház elleni akciónak tekinti.

A harmadik mértékadó egyéniség a felvetett témakörben, Lilje püspök, a legelfoglaltabb ember a mai német evangélikus egyházi vezetők között. Gyülekezete — a tréfa szerint — vasárnaponként ezt a mondatot iktatta imádságába: „Uristen, áldd meg és őrizd meg püspökünket, hiszen egyedül Te tudod, hogy most hol van.” Mivel egyházkerülete az orosz zónahatár mellett fekszik, félszettel figyelnie kell az odaáti eseményeket. Most például rémhírek érkeztek, hogy a bolshónai lelkészek elhagyják gyülekezetüket és nyugatra emigrálnak. Lilje: „A lelkész erkölcsi kötelezettséget vállal, hogy gyülekezetét el nem hagyja. Mi pedig felelünk azért, hogy egyetlen lelkiszit át nem veszünk, akit gyülekezete annak rendje és módja szerint fel nem mentett.” Az 51 éves püspököt egyszer a Bach-emlékév egyik ünnepevényén látni, majd Felsőbajorországban tart előadást, szórványhíveit látogatja s ismét Hildesheimben templomot avat.

Természetesen Essenbe is eljött, Thadden-Trieglaff lelket mozdító gyűlésére. Véleménye: „Ez a kezdeményezés igen jó és pozitív munka, mendence, amelyben az ugynevezett laikusok derék szándéka összefut.” Lilje „ugynevezett laikusokról” beszél mindig. A „laikus” szót nem szereti, valahogyan a „lelkész”, antitézist érzi ben-

ne, ezért „keresztyén embert” mond helyette.

Számos rangja és címe mellé nemrég sorakozott fel „Loccum apát”-i ki-nevezése, amely mitra és csillogó pástorbot viselésére jogosítja. Láttam is a fényképét, különben nem hinném el annyira szokatlan a gondolat.

Lilje átfogó szellem, ő volt az egyetlen, aki a Németországban maradó külföldiek egyházi gondozását kezébe vette. Ez Imshausenben történt, jónéhány hónappal ezelőtt. A témával kapcsolatos vita délelőtt fél tizenegyre volt kitűzve, Lilje háromszázkilométeres autóról érkezett, elnézést kért a háromperces késésért. A félóra tervezett vita elhúzódott volna, de az alapelvek lefektetése után, harminc perc múlva felállt, két szóval elbucsuzott és rohant tovább.

Thadden: „Az egyház és a lelkészek feladata marad-szavakkal és tettekkel hirdetni a hívőknek: ti vagytok az egyház. S a gyülekezet tagjainak meg kell tanulniok: mi vagyunk az egyház.”

Muhenben (Kanton Aargau, Svájc) a gyülekezet férfiköre „Sport és vásárnap” címen nemrégiben vitacstét tartott, amelyen a lelkész mellett a helyi sportegyesületek elnökei is felszóltak. Mindnyájan annak a kívánságnak adtak kifejezést, hogy a sportalkalmakat vásárnapról szombatra kell áthelyezni, mint ez Angliában is szokás, hogy a vásárnapot az istentisztelet és a család számára szabaddá tegyék. A vita eredményét a következő öt pontban foglalták össze: 1. Minden sportágban, a mennyire csak lehetséges, le kell építeni a vásárnap reggeli versenyeket; 2. támogatni kell minden olyan törekvést, amely a hétköznapi sportot pártfogolja; 3. következetesen keresztül kell vinni az ifjuság részére is a hétköznapi sportversenyeket; 4. ki kell hangsúlyozni a sport erkölcsi és nevelői tényezőit; 5. a vásárnapot az Istennel való közösségnek napjával kell tekinteni.

Dr. Várhelyi László féle fabelét
nélkülözhetetlen a cipőknél.

Kapható Bregenz, Rheinsstraße 3.

Nyomorúságunk egyik oka, hogy az ember mindig csak tettének elkövetése után ébred annak helyes elgondolására és kivételére.

JÖJJETEK

Az Ausztriai Magyar Protestáns Lelki-gondozó Szolgálat hivatalos lapja

Szerkesztő: Ungváry Sándor.

Für den Inhalt verantwortlich:

Koppány János.

Kiadóhivatal: Bregenz, Belruptstraße 8

Druck: von Felizian Rauch, Innsbruck.

" J Ö J J E T E K "

The double number, published at the end of October, is devoted entirely to the memory of the Reformation. This recollection however is not confined to former happenings, but claims a modern renewal, both ecclesiastical and social that should answer the demands of our times.

In the leading article

" The Reformation of the 20th Century "

our editor expresses this thought. He points to the constantly increasing consciousness of the crisis of Europe, which notwithstanding its negative character, is a sign of spiritual regeneration. The question is \S who will rule the new spiritual system of the world now in the making? Its foundation can only be the Gospel, that is, the evangelical spirit. So the scope of the Church will have to widen too, in order that Christianity, freed from the fetters of clericalism may become the tenor of entire human society.

Our column

" By the Light of Scripture "

calls us to individual reformation of ourselves. This is not an accomplished feat, but everlasting return to Christ - that is ; daily conversion.

" Luther - Zwingli - Calvin "

is a historical retrospect by our Geneva contributor. In it he describes the spiritual decline of the period before the Reformation, that made Luther's coming forward inevitable. He recalls the beginnings of the Swiss Reformation, which set in under the influence of Zwingli and Calvin. Are not we again at a similar turning-point?

Our permanent column

" Dispute "

puts Peter Pázmány, the great Hungarian counter-reformer, on the scales of the Reformation. Pázmány was born a Calvinist and this childhood experience was not without influence on the ensuing chapters of his life. He became a R.Catholic indeed, the father of the R.Catholic restoration, who without being fastidious in the choice of means, led back the aristocracy of his country into the R.Catholic Church. Yet in him R.Catholicism is so closely knit with his Hungarian feeling, that he is unable of considering protestant Hungarians as enemies. Thus he was able to cooperate with the great reformed Prince Gabriel Bethlen in the interest of the Hungarians. To-day we Hungarian Protestants demand the same attitude from Hungarian Catholicism.

In his article

" Autumn Plowing "

our contributor from Germany writes on the ecclesiastical crisis, as well as about the strained relations between the "official" and the "lay" Church. The fact of 95 % of German Christians being passive towards the Church is such a serious symptom that even its official heads must face it. The first step towards the solution of this problem would be the unconcealed disclosure of the situation, followed by reflection on the ways and means of reform. As the German Church consists to 99 % of non-clerical individuals, so-called "Laymen", our contributor expresses the opinion that renewal should also proceed from believers who are laymen. So it should not be the official heads who would have to be considered as the foundation of the renewed Church, but the band of believers! Such a movement already exists and Trieglaff Thadden (minister) is its enthusiastic promoter, who stands up for the active inclusion of laymen in ecclesiastical life. Niemöller's utterance: "We need congregations" expresses the same wish. The way for ecclesiastical renewal in

Germany is for the pastors to preach in word and deed to the members of the congregation : "Ye are the Church" and for these to learn : "We are the Church"

" E m i g r a t i o n "

is the title of the big report on the Refugee-Camp in Spittal on the Drave. At present 350 Hungarians are still living there. Our correspondent went all over the camp and had talks with the Hungarians and their leaders, such as a writer, the editor of a news paper, the protestant minister and the r.catholic priest. The life of the camp-inmates is devoid of any hope or prospects, so that most of them consider emigration as their only chance. Nevertheless we are glad to learn that although according to official Austrian statistics 70 % of criminal acts were committed by refugees, only 5 % of these were Hungarians.

In completion of our last issue we publish an article by our Basle contributor on the problem of

" War and Peace "

which points out that war is a consequence of sin, while God's will is peace on earth. Whoever opposes sin, combats the root of war. This makes the proclamation of the Gospel the most perfect peace-propaganda.

The supplement to our present issue, sent to our brethren, provides those of them preparing to emigrate with 5 pages of information and advice.

- o - o - o - o -

Edited and published at BREGENZ (Austria) Belruptstrasse 8.II.Tel: 3-47-41.

Our representatives abroad are :

In Switzerland :	Dar.Ladislaus KUPA, La Capite 164, Genve
" the U.S.A. :	George GOMBOS, 1403 Smith Rd. BELLINGHAM, Wash.
" Canada :	Rev.Gyözö ORTH, 724-8 Ave. 8. LETHBRIDGE, Alta.
" South America :	Ing.Gábor TOTH, 50 rue Matto Grosso, SAO PAULO, Brasil
	Dr.KÁLMÁN PATZ, Virrey Claguer y Feliu 2643, BELGRANO/ Buenos Aires, Argent.
" Australia :	Daniel KOBZA, INDOOROOPILY-Brisbane, Queensland.